לניו־דלהי.

הפעם לא היה זה שליח של עדה יהודית קטנה בארץ מנדטורית, אלא דיפלומט בכיר: וולטר איתן עצמו. הוא יצא להודו בראשית שנת 1952, נתקבל שם בכבוד, נפגש עם ני־רו ואישים רשמיים אחרים, חזר ארצה משוכנע כי תוך חודשים ספורים יוחלפו נציגים דיפלומטיים בין שתי המדינות.

מאבק על המרחב. הנציגות הדיפלומטית ההודית לא הגיעה לישראל עד היום: הודו המשיכה במאבק עם פאקיסטאן על קאשמיר, בעלת הרוב המוסלמי, תשכה כי קשרים הדוקים עם ישראל יתנו תנופה לתעמולה הפאקיסטאנית נגד הודו.

בינתיים נוסף לקלחת הפוליטית גורם חשוב עוד יותר: רמאבק על כיבוש ליבן של ארצות־ערב. הודו שלחה את סארדאר פאניקאר, מי שהיה שגריר הראשון ב־פקינג, כשגריר למצריים ולמדינות אחרות של הליגה הערבית. ההוראות שקיבל ה־שגריר החדש היו ברורות: להרחיק את מדינות־ערב מפאקיסטאן, אשר הונהגה על־ידי שר־החוץ שלה, סיר מוחמד זאפרולה חאן*, נקטה בעמדה אנטי־ישראלית חריפה, ניסתה להפוך את הערבים לבני־בריתה ב־מאבקה נגד הודו.

המאבק, אשר הפך את ישראל לכדור משחק בהתחרות ההודית־פאקיסטאנית לר־כישת השפעה על המרחב, החריף כפל כפליים לאחר חתימת הברית הצבאית בין תורכיה ופאקיסטאן. עתה הפעילה הודו את כל משקלה הפוליטי כדי למנוע את מדינות־ערב — וביחוד את עיראק — מלהצטרף לברית החדשה.

היא השיגה הצלחה ניכרת לפחות במקום אחד: גמאל עבד אל־נאסר, הקצין הצעיר שהשתלט על מצריים, הכריז בגלוי על אהדתו העמוקה לניהרו ולמדיניותו הניט־ראלית.

אוהה שעה התרחקה ישראל יותר ויותר מן האידיאל הניהרוי. אי־ההודהות הפכה מושג חלול. ישראל התקרבה יותר ויותר לארצות־הברית, דרשה בקולי קולות להכ־ניסה למערכה הצבאית האמריקאית האנטי־סובייטית. ניהרו התרחק מישראל.

המדינאים הישראלים הבינו כי במצב הנתון אין סיכוי מהיר לברית עם הודו, התחילו לחפש ידידים אחרים ביבשת של אסיה.

מועמדים לידידות. החיפושים היו קשים. פאקיסטאן ואינדונזיה שמרו על אופיין המוסלמי, דחו כל נסיונות התקרבות ישראליים. הודו־סין, בה סערה מלחמת־האזרחים בכל עוז, לא היתה פנויה לק־שירת קשרים דיפלומטיים. לא היתה גם כל אפשרות לקשור קשרים עם קוריאה הצ־פונית, או הדרומית.

אולם מועמדים לידידות לא היו חסרים. היה רק צורך בפעולה דיפלומטית נועזת כדי להתקרב אליהם. פעולה זו נעשתה ב־שנת 1952 על־ידי משה שרת, אשר נשלח, לכאורה, כנציג מפא"י לוועידת האינטרנצ־יונל הסוציאליסטי האסיאתי בבורמה: על אף מחאתם הנמרצת של נציגי לבנון ו־עיראק, שהסתלקו מן הוועידה, הצליח שרת לקשור קשרים אמיצים עם הסוציא־ליסטים הבורמים, ששלטו בממשלת רנגון.

בורמה קיבלה את הידידות הישראלית המוצעת בשמחה: היא היתה נתונה במצב כלכלי קשה, אך חששה להיכנס אל תחום ההשפעה של אחד הגושים היריבים, בבקשה עזרה מאחת המעצמות. ישראל היתה מסו־גלת לעזור לה מבלי לסכן את עצמאותה — או את הניטראליות שלה.

כיבוש־בורמה. תקוות הבורמאים לא נתבדו. ישראל הגישה להם עזרה ככל יכולתה. בשנת 1953 התפטר דוד הכהן מתפקידו כחבר־הכנסת, נתמנה לתפקיד ציר ישראל ברנגון. מיד נפוצו בארץ הלצות על כיבוש בורמה על־ידי סולל־בונה. בהלצ ת אלו היה גרעין של אמת: בעקבות הכהן ומזכירו הראשון, משה לשם, מי שהיה אחד הצעירים המבריקים של משרד־החוץ, זרמו לבורמה טכנאים ישראליים — מנהגי ט־קטורים עד מהנדסים לפריון הייצור.

זרימת הישראלים לבורמה הולידה זרימה נגדית: בשנתיים האחרונות ביקר בארץ מספר רב של נציגים ומשלחות בורמיות. הקשרים בין שתי המדינות הלכו והת־הדקו — בעיקר בשטח הצבאי:

אבן־בוחן. אולם זו היתה רק ההתחלה. ישראל לא רצתה להתרכז בידידות עם מדינה אסיאתית אחת ויחידה, שלחה ליפאן ולתאילאנד את יוסף אבור לינטון, מי ש־היה שגרירה הראשון באוסטראליה וניו־זילנד. בהגיעו לטוקיו, נוכח לינטון כי היפאנים מוכנים לאפשר הקמת שגרירות ישראלית בארצם, נשלח לשם כנציגה ה־ראשון של ישראל.

לא היו אלה חילופי נציגים של ממש. ממשלת טוקיו עדיין לא שלחה נציג דיפ־לומטי לישראל, אם כי טוראוקה, מנהל ה־מחלקה לענייני אירופה, הקיסרות הבריטית וברית־המועצות, במשרד־החוץ היפאני, ש־ביקר לאחרונה בארץ, הבטיח כי ציר יפאן באנקרה ייצג בקרוב את ארצו גם ביש־ראל.

בעת ביקרו בתאילאנד נפגש לינטון עם המלך אנאנדה מאהידול, הגיש לו כעבור זמן קצר את כתב־האמנה כשגריר ישראל בבאנגקוק. התגובה של ממשלת תאילאנד לא אחרה לבוא: בשבוע שעבר נתמנה ג'יאנאמה כציר תאילאנד בישראל ובא־טליה, יהיה הדיפלומט האסיאתי הבכיר** הראשון בארץ.

אל התחלה צנועה למדי זו של קשירת קשרים עם אסיה נוספה בשבוע שעבר גם

* הנסיכה צ'יצ'יבו והנסיכה מיקסה, בחגי־גת יום העצמאות הישראלי בטוקיו.

** הנציג הראשון של מדינה אסיאתית בישראל הוא ד"ר גרשון מרון, מנהל חב־רת־הדלק הישראלית, המשמש קונסול־כבוד של הפיליפינים בארץ.

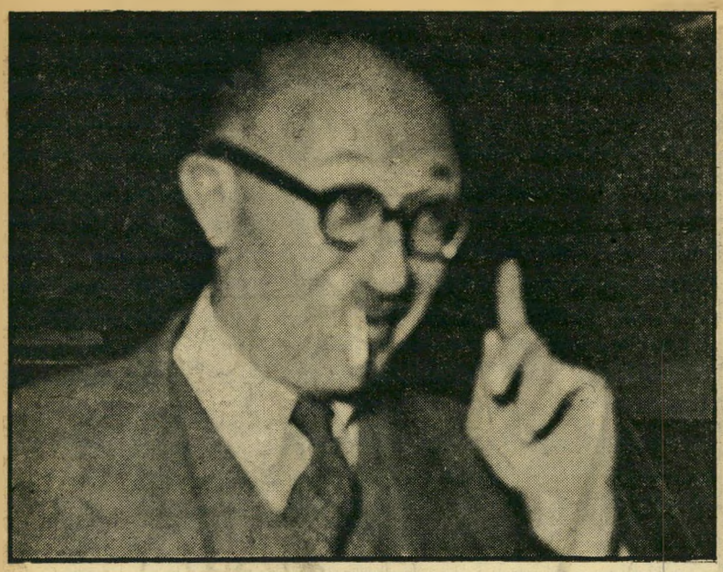

ציר דוד הכהן
לאנאנדה מאהידול, אנרת

הכרזת שרת על יציאת משלחת מסחרית ישראלית לסין העממית (העולם הזה 893). המשלחת, אשר בראשה יעמוד דוד הכהן, אשר ניהל משא־ומתן בקשר לכך עם ראש ממשלת סין העממית, צ'ו אן־לאי, בעת בי־קורו בבורמה, תצא לפקינג בסוף שנה זו, תשמש אבן־בוחן להתפתחויות נוספות: אם לא תעורר יציאת המשלחת את זעמה של ארצות־הברית, יוקמו יחסים דיפלומ־טיים קבועים בין ישראל וסין העממית.

אין ספק שעלייתו של נאי פהראם ג'יאנ־אמה לירושלים, כדי להגיש את כתב־ההאמנה לנשיא־ישראל, תהווה מאורע מדיני גדול. אולם יחד עם זה ברור שישראל תוסיף לקוות למאורע גדול עוד יותר: הו־פעת הדגל הירוק־לבן־כתום של הודו על בניין השגרירות ההודית הראשונה בישׂ־ראל. בינתיים היו הסיכויים להתגשמות תקווה זו קלושים ביותר, לא ישתפרו גם עם בוא התאילאנדאי — כי תאילאנד, השייכת לגוש האמריקאי, שנואה על הודו הניטראלית תכלית שנאה.

תחל"ף לבאלפור

ימים לאחר שסיים עוזר שר־החוץ ה־בריטי, אולין שקבורו (העולם הזה 894) את "מסע איסוף־העובדות" שלו בישראל, התחילו להסתגן מחוגי משרד החוץ ידיעות על המגמות האמיתיות של חקירותיו ופעי־לותו.

כוונותיו של שקבורו היו ברורות: ה־בריטים היו מעוניינים בכל הרצינות ב־תיווך בין ישראל ומדינות־ערב — בראש וראשונה בין ישראל וירדן, בה יש לברי־טים השפעה מכרעת. מדינאים בריטיים כבר התחילו לתווך בין שתי המדינות בארוח בלתי רשמי, במגמה לפתור את בעיית הפליטים הערבים, היו מוכנים לפרוש את רשת התיווך גם על שטחים אחרים.

הרצון לפשר בין ישראל והערבים לא הצטמצם לכוונות בלבד: מומחים של מש־רד־החוץ הבריטי כבר עיבדו תוכניות שונות להשגת שלום במרחב. אחת התוכניות אף הוכנה על־ידי שגרירות בריטניה ברבת־עמון, בהשראתו של גנראל גלאב באשה. אולם לכל התוכניות היתה נקודה אחת משותפת: ישראל תצטרך לעשות כמה ויתורים — ולו גם סמליים — בשאלת הגבולות, בעיית הפליטים, צמצום הכוחות המזויינים ועוד.

גורמים מפריעים. סיורו של שקבורו בישראל בא לבדוק את מידת נכונותם של הישראלים לוויתורים. שיחותיו עם חוגים רשמיים שונים הביאו אותו למסקנה כי מדינאים ישראליים רבים מוכנים לפעול בכל הרצינות להשגת שלום. אולם אנשי השגרירות הבריטית בתל־אביב הסבירו לו כי החוגים הבטחוניים בממשלה, המונהגים על־ידי שר־הבטחון, פנחס לבון, עלולים להוות גורם מפריע, הציעו לו לחכות עד אחרי הבחירות לכנסת: אם ישאר שרת בתפקיד ראש־הממשלה, תרוכך עמדתם של חוגים אלה במידה רבה.

שקבורו לא היה מוכן לחכות עד אחרי הבחירות, ההחיל השבוע בהכנות לצעדי היתוך ממשיים בין ישראל וירדן. הצעד הראשון: בעת ביקורו של חוסיין, מלך ירדן, בלונדון, יפגש מדינאי ישראלי לשיחה על בעיות שונות עם מדינאי ירדני. הירדנים הסכימו לכך, אך היתנו כי השיחה תשא אופי מקרי, תתקיים באחת המסיבות ש־יערכו הבריטים לכבוד מלך ירדן ופמלייתו, אליה יוזמנו, במקרה, גם דיפלומטים יש־ראליים.

ההכנות לצעד זה עשו רושם עז על ה־דיפלומטים הישראליים, השואפים לשלום עם הערבים. אמר השבוע אחד מהם: "אם יצליח שקבורו, יתפוס את מקומו של באלפור בהיסטוריה היהודית. כי התועלת שתצמח מפעילותו תהיה גדולה מזו ש־הביאה לנו הצהרת־באלפור."

הממשלה
בית לורדים ישראלי

השבוע ישבו כמה עשרות גברים בית־ראל, מחקו שם נוסף מרשימה של ערי־בירה. הם לא היו פותרי־תשבצים, אלא חברי מעמד סודי, שמספרו גדל והולך: מועמדים לצירויות ושגרירויות.

השם שנמחק היה מונטוידיאו, עיר ה־בירה של אורוגואי, המדינה המתקדמת והמ־סודרת ביותר של אמריקה הלאטינית. דאיש שעמד לקבל את תפקיד ציר ישראל במקום (אחרי אישורו רשמית על־ידי מם־שלת אורוגואי): א"ש הצ"כ, מנהל ב.ל.ל. בירושלים, מתתיהו הינדס, שירש את ה־משרה אחרי שמנהיג צ"כי אחר, עורך־הבוקר חיבב־הגימטריות יוסף הפטמן, סי־רב לעבור לבירה הנידחת. עד התמנותו נוצר מצב של שיווי־משקל דו־מפלגתי ב־אמריקה הלאטינית: שני צירים מפא"יים (דוד שאלתיאל בבראזיל, אריה קובובי ב־ארגנטינה) ושני צירי הצ"כ (יוסף קיטרי במקסיקו, נוסף על הציר החדש).

"לזרוק אותם למעלה!" "עוד מעט נצטרך לרקים צירויות במדינות כמו מונאקו, ליכטנשטיין ואנדורה," נאנח אחד הקרובים לקלחת, גילה בזאת בעיה חמורה: בישראל אין בית־הלורדים, אליו אפשר להעביר עס־קנים בעלי־ותק הראויים לפרס, או א.שים בעלי משרות־מפתח במדינה, שאי־אפשר ל־פטרם מבלי "לזרוק אותם למעלה".

כמו פותרי־תשבצים, נאלצים האחראים במשרד־החוץ לעבור על רשימות של אנ־שים כאלה, ביחוד מן הסוג האחרון, לנסות לשבצם על מפת העולם. בין השמות ש־הוזכרו לאחרונה, שיש רצון להרחיקם זמ־נית מן הארץ על־ידי המיכתם לצירים ושג־רירים: עורך של עתון חשוב, שנחשב כבעל השפעה בימי הבחירות, חולם על צירות בבירת אפריקה הדרומית; איש מר־כזי במנגנון המשפטי; דמות צעירה חשובה במדינה.

אולם כמה מן האחראים אינן ששים כלל לקראת מילוי שרות־החוץ הישראלי בדרך זו. הם היו מעדיפים בהחלט את הקמתו של בית־לורדים ישראלי, השארת שרות־החוץ בידי מומחים מקצועיים.

* הקטנה במדינות אמריקה הדרומית, ששמה הרשמי "הרפובליקה המזרחית של אורוגואי", דומה לישראל בזאת שכשליש מאוכלוסיתה (בס"ה 2,353,000) חי בעיר אחת.

איבור לינטון עם נסיכות יפאניות*
מטאראוקה, הבטחה